ystadegau ar gyfer cymru
statistics for wales

Bwletin Ystadegol

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru, 2016/17

10 Mai 2018
SB 30/2018

Mae'r bwletin hwn yn darparu gwybodaeth ynglŷn â myfyrwyr sy'n hyfforddi i fod yn athrawon. Mae'n cwmpasu athrawon dan hyfforddiant mewn prifysgolion yng Nghymru a myfyrwyr o Gymru sy'n astudio ledled y DU.

Er mai cyrsiau Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) sy'n arwaith at Statws Athro Cymwysedig yw'r brig ffordd o ddod yn athro, ond nid yr unig ffordd. Nid yw'r llwybrau eraill, fel y Rhaglen Athrawon Graddedig a Schools Direct wedi'u cynnwys yn y bwletin hwn.

Ddyfodiaid ar gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA) yng Nghymru

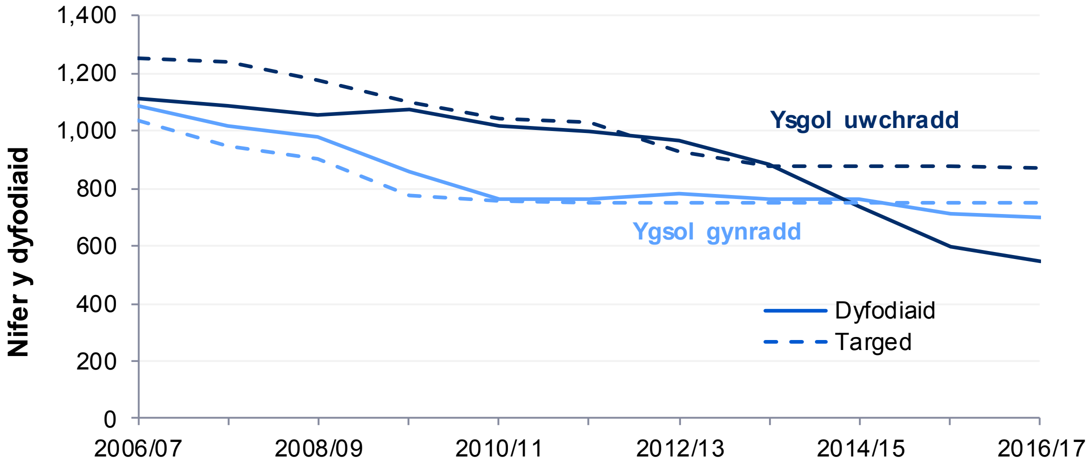

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

- Roedd nifer yr athrawon ysgol uwchradd o dan hyfforddiant a dderbyniwyd dros draean yn is na'r targed yn 2016/17. Roedd nifer yr athrawon ysgol gynradd o dan hyfforddiant a dderbyniwyd wedi aros ychydig yn is na'r targed am yr ail flwyddyn yn olynol.
- Roedd 1,245 myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn 2016/17; 700 ar gyrsiau Ysgol Gynradd a 545 ar gyrsiau Ysgol Uwchradd.
- Bu gostyngiad bychan yn nifer y myfyrwyr sy'n gallu addysgu yn y Gymraeg sef ei bwynt isaf ers 2008/09.
- Gwyddoniaeth, Mathemateg, a Saesneg yw'r arbenigeddau pwnc mwyaf cyffredin i fyfyrwyr ar gyrsiau ysgol uwchradd.
- Roedd 9 o bob 10 o fyfyrwyr newydd a oedd yn hyfforddi yng Nghymru, yn byw yng Nghymru cyn dechrau ar eu gradd.

Ynglŷn â'r bwletin hwn

Cymerwyd y data sydd wedi'u cynnwys yma o Gofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA). Oni nodir yn wahanol, mae'r ffigurau'n ymwneud â blwyddyn academaidd 2016/17.

Yn y bwletin hwn

Y cyd-destun polisïau 2
Myfyrwyr yng Nghymru 3
Myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru 5
Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU 7
Myfyrwyr cymwysedig o Gymru sy'n astudio yn y DU 9
Pynciau 10
Y Gymraeg 12
Demograffeg 14
Methodoleg 18
Diffiniadau 22
Gwybodaeth allweddol am ansawdd 25
Cyhoeddiadau cysylltiedig 27

Ystadegydd: Lucy Teague ~ 0300 025 5050 ~ ystadegau.addysgol16@llyw.cymru

Ymholiadau gan y wasg: 0300 025 8099 Ymholiadau gan y cyhoedd : 0300 025 5050 Twitter: @YstadegauCymru

Y cyd-destun polisïau

Targedau

Bob blwyddyn, bydd Llywodraeth Cymru a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) yn pennu targedau ynglŷn â'r nifer a dderbynnir ar gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru. Mae'r targedau wedi'u seilio ar gyfer nifer y rhai sy'n hyfforddi i fod naill ai'n athrawon ysgol gynradd neu athrawon ysgol uwchradd ac ar gyfer y nifer sy'n gwneud cyrsiau ôl-raddedig neu israddedig. Arferai cyrsiau ôl-raddedig a TAR olygu yr un peth, er bod rhywfaint o fân wahaniaethau rhyngddynt. Mae rhagor o wybodaeth ar gael o dan 'Y math o radd' yn y Diffiniadau.

Targedau Addysg Gychwynnol Athrawon ar gyfer cyrsiau yng Nghymru, 2016/17

	TAR	Gradd arall	Cyfanswm
Ysgol gynradd	450	300	750
Ysgol uwchradd	785	86	871
Cyfanswm	1,235	386	**1,621**

Ffynhonnell: CCAUC

Rhwng 2005/06 a 2013/14, bu Llywodraeth Cymru yn anelu at leihau nifer y bobl sy'n gwneud cyrsiau AGA er mwyn cyd-fynd yn well ag anghenion ysgolion yng Nghymru. Gwnaed hyn mewn ymateb i Adolygiad o'r Ddarpariaeth o Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon yng Nghymru. Yn 2014, cafodd yr Athro John Furlong ei benodi'n Gynghorydd Cymru ar gyfer Hyfforddiant ac Addysg Gychwynnol Athrawon, gan gyhoeddi Addysgu Athrawon Yfory yn 2015. Cafodd y cynnydd a wnaed yn ôl cynlluniau ar gyfer diwygio AGA ei gyhoeddi mewn Datganiad Gweinidogol Ysgrifenedig sydd ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.

Canolfannau Addysg Athrawon

Mae tair Canolfan Addysg Athrawon yng Nghymru, a gafodd eu creu o bartneriaethau rhwng prifysgolion:

- Canolfan De Ddwyrain Cymru – Prifysgol Metropolitan Caerdydd a Phrifysgol De Cymru
- Canolfan De Orllewin Cymru – Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
- Canolfan Gogledd a Chanolbarth Cymru – Prifysgol Aberystwyth a Phrifysgol Bangor.

Cynigir holl gyrsiau AGA yng Nghymru drwy'r canolfannau hyn, ac eithrio yn achos y Brifysgol Agored, sydd wedi cynnig cyrsiau AGA ar adegau.

Cymhellion

Gall myfyrwyr gael grantiau cymhellion am hyfforddi mewn meysydd penodol. Mae gwerth y cymhellion yn amrywio, gan ddibynnu ar bwnc y cwrs a chymwysterau'r myfyriwr. Mae'r wybodaeth am y cymhellion a gynigiwyd i fyfyrwyr yn 2016/17 ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.

Adran A: Myfyrwyr yng Nghymru

Mae'r adran hon yn ymwneud â myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau AGA mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru. Mae'n cynnwys myfyrwyr o Gymru a oedd yn gwneud cyrsiau AGA yn y Brifysgol Agored, pan oeddent wedi darparu cyrsiau. Mae'r data'n ymwneud â myfyrwyr sy'n dechrau eu cwrs – sef myfyrwyr blwyddyn gyntaf. Mae gwybodaeth am fyfyrwyr AGA ym mhob blwyddyn o'u cyrsiau ar gael ar StatsCymru.

Tabl A.1: Lefel ysgol a math gradd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn erbyn targedau

Ysgol gynradd	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
TAR	470	465	465	440	425
Gradd arall	305	300	290	270	270
Cyfanswm Ysgol gynradd	780	765	760	710	700
Targed Ysgol gynradd	750	750	750	750	750
Ysgol uwchradd					
TAR	870	820	695	560	530
Gradd arall	95	65	45	35	20
Cyfanswm Ysgol uwchrad	965	885	740	600	545
Targed Ysgol uwchradd	930	880	880	880	871
Cyfanswm cofrestradiau	1,740	1,650	1,500	1,310	1,245
Cyfanswm targedau	1,680	1,630	1,630	1,630	1,621

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Y targed ar gyfer cyrsiau cynradd oedd 750 ond dim ond 700 a gofrestrodd. Y targed ar gyfer cyrsiau uwchradd oedd 871 ond dim ond 545 a gofrestrodd.
- Bu nifer y myfyrwyr AGA ysgol uwchradd yn gostwng lawer ers sawl blwyddyn.
- Roedd nifer y myfyrwyr AGA ysgol gynradd yn weddol sefydlog am 5 mlynedd, ond gostyngodd yn 2015/16 ac ychydig eto yn 2016/17.
- Roedd 600 o fyfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf ar gyrsiau lefel uwchradd, 280 (32%) yn is na'r targed.
- Roedd 710 o fyfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf ar gyrsiau lefel gynradd, 40 (5%) yn is na'r targed.
- Fesul 8 o bobl a ddechreuodd hyfforddi i fod yn athro yn 2015/16, dim ond 7 o bobl a ddechreuodd yn 2016/17.

Siart A.1: Math gradd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru

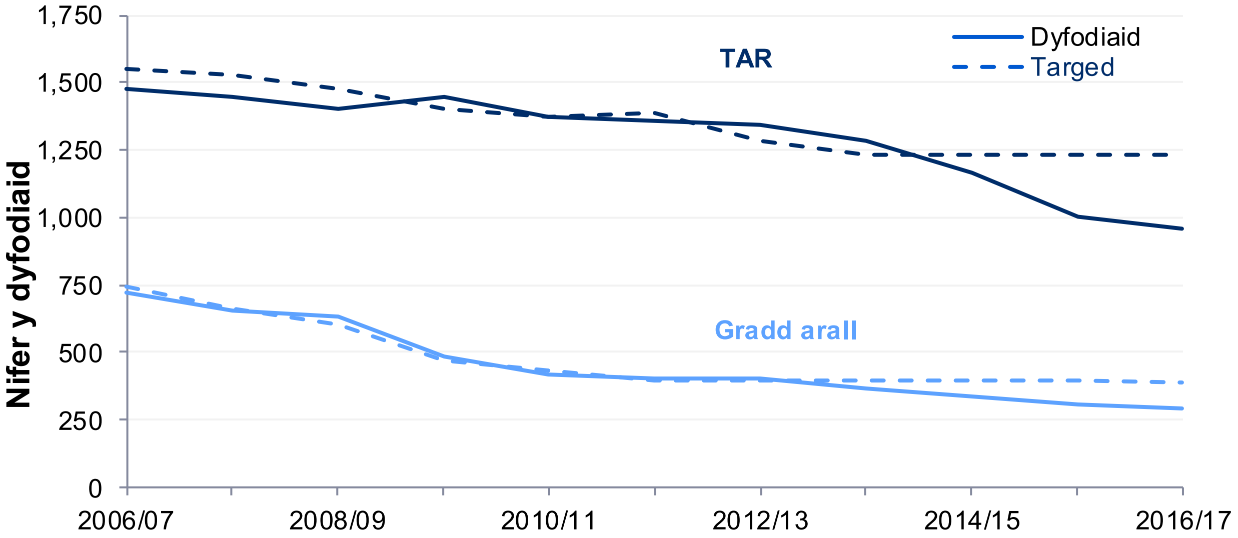

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Roedd y niferoedd yng ngrŵp 'gradd arall' yn cyd-fynd yn agos â'r targedau rhwng 2005/06 a 2012/13, ond ers hynny buont yn is na'r targedau i raddau cynyddol. Mae mwyafrif y myfyrwyr AGA 'gradd arall' yn astudio ar lefel ysgol gynradd.
- Roedd niferoedd TAR bron chwarter (235) yn llai na'r targed, gyda 955 ddyfodiad.
- Roedd niferoedd 'Graddau Eraill' chwarter (90) yn llai na'r targed hefyd, gyda 290.

Tabl A.2: Gwlad gartref myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru

Gwlad gartref		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
DU	Cymru	1,425	1,370	1,250	1,150	1,105
	Lloegr	250	230	200	110	105
	Yr Alban	5	5	*	*	*
	Gogledd Iwerddor	10	10	10	15	5
	Cyfanswm DU	1,690	1,615	1,460	1,275	1,220
Heb fod yn y DU	Gwlad arall o'r UE	35	25	25	15	10
	Heb fod o'r UE	15	10	15	20	15

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- **Nid** yw'r gostyngiad yn nifer y myfyrwyr AGA i'w briodoli i ostyngiadau yn nifer y myfyrwyr sy'n dod o unrhyw wlad benodol yn unig. Gostyngodd nifer y myfyrwyr o Gymru 250 (18%) mewn 4 mlynedd, tra bo nifer y myfyrwyr o Loegr wedi gostwng 175 (61%).
- Roedd 10 o bob deg o fyfyrwyr a ddechreuodd gwrs AGA yng Nghymru yn 2016/17 yn byw yn byw yng Nghymru cyn hynny. Yn 2012/13, roedd y ffigur yn 8 o bob 10.

Adran B: Myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru

Y rhai a gafodd gymhwyster gan gwrs AGA yn y flwyddyn honno yw myfyrwyr cymwysedig. Dim ond y rhai a gyflawnodd Statws Athro Cymwysedig (SAC) sydd wedi'u cynnwys.

Siart B.1: Myfyrwyr cymwysedig o gyrsiau AGA yng Nghymru o'u cymharu â myfyrwyr blwyddyn gyntaf

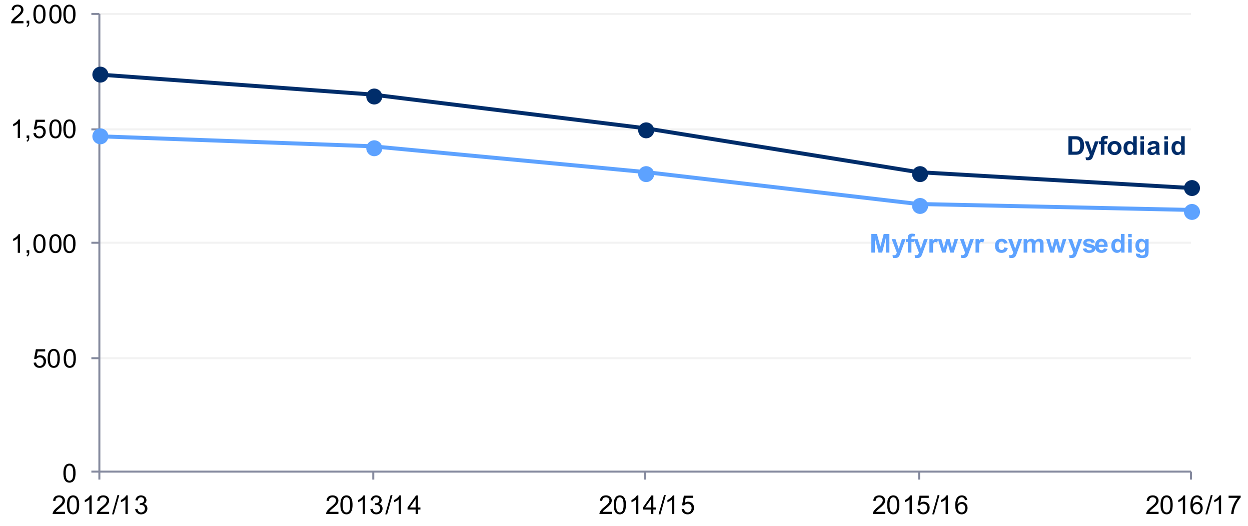

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data – Myfyrwyr cymwysedig, Myfyrwyr blwyddyn gyntaf]

- Mae'r tueddiadau ymysg myfyrwyr cymwysedig yn debyg i'r tueddiadau ymysg pobl sy'n dechrau cyrsiau AGA, gan fod mwyafrif y cyrsiau AGA yn para blwyddyn.
- Am bob 10 o bobl a gymhwysodd yn llwyddiannus o'r cwrs AGA yng Nghymru yn 2016/17, roedd 9 o bobl wedi dechrau ar gwrs o'r fath.

Tabl B.1: Lefel ysgol myfyrwyr cymwysedig o gyrsiau AGA yng Nghymru

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Ysgol gynradd	665	670	625	640	640
Ysgol uwchradd	800	755	685	530	505
Cyfanswm	1,470	1,425	1,310	1,170	1,145

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Gwnaeth 480 yn llai o fyfyrwyr ennill Statws Athro Cymwysedig yn 2016/17 nag a wnaeth 4 mlynedd ynghynt.

Siart B.2: Dosbarth gradd myfyrwyr cymwysedig nad oeddent yn gwneud TAR ac a oedd ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn 2016/17

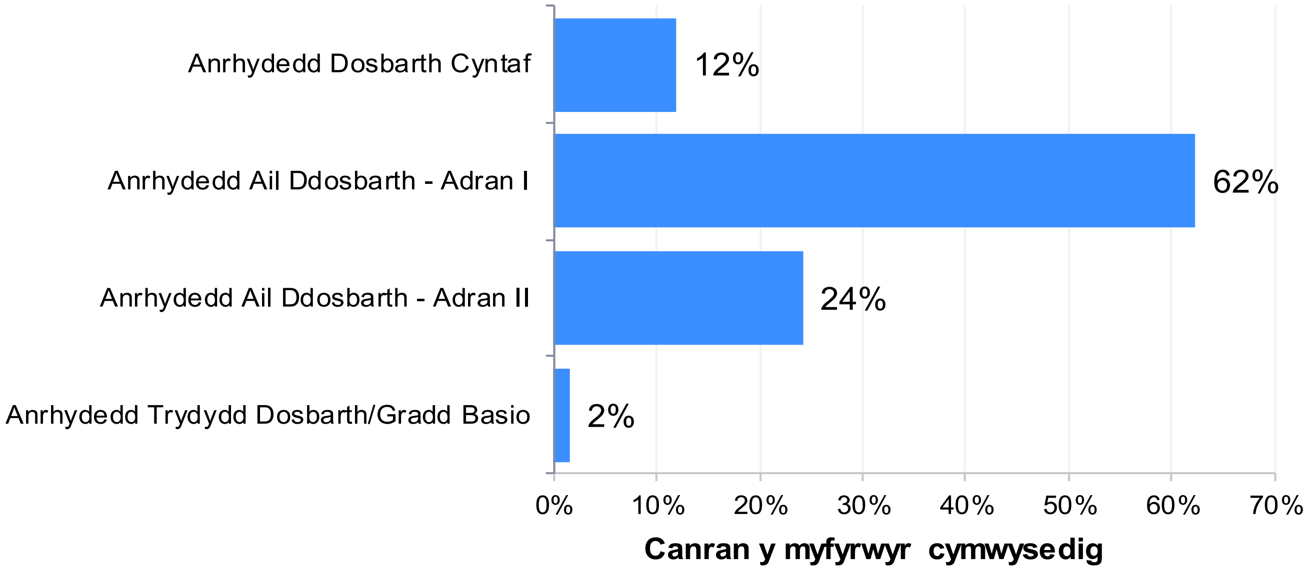

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Cafodd 16% (45) o’r myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru Anrhydedd Dosbarth Cyntaf.
- Roedd tua 6 o bob 10 o bobl a wnaeth gymhwyso yng Nghymru gael gradd Anrhydedd Ail Ddosbarth Uwch (2-1).

Adran C: Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU

Mae'r adran hon yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn dod o Gymru ac a astudiodd gyrsiau AGA yn y DU, a hynny yng Nghymru ac mewn mannau eraill. Ystyriwyd bod rhywun yn dod o Gymru os oedd cyfeiriad ei gartref yng Nghymru **cyn** iddo ddechrau'r cwrs.

Yn y gorffennol, bu'r diddordeb pennaf mewn myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau AGA yng Nghymru, ni waeth o ble yr oeddent yn dod. Y rheswm am hynny yw bod cyrsiau AGA yng Nghymru yn addysgu cwricwlwm Cymru, sy'n wahanol i gwricwlwm gwledydd eraill y DU. Fodd bynnag, mae gwybodaeth am gyrchfannau myfyrwyr AGA yn awgrymu bod llawer o fyfyrwyr yn dychwelyd i'w wlad gartref er mwyn dechrau addysgu. Mae hyn yn golygu y gall myfyrwyr o Gymru sy'n hyfforddi i fod yn athrawon mewn mannau eraill yn y DU ddychwelyd i Gymru pan fyddant yn dechrau addysgu.

Siart C.1: Lefel ysgol myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU

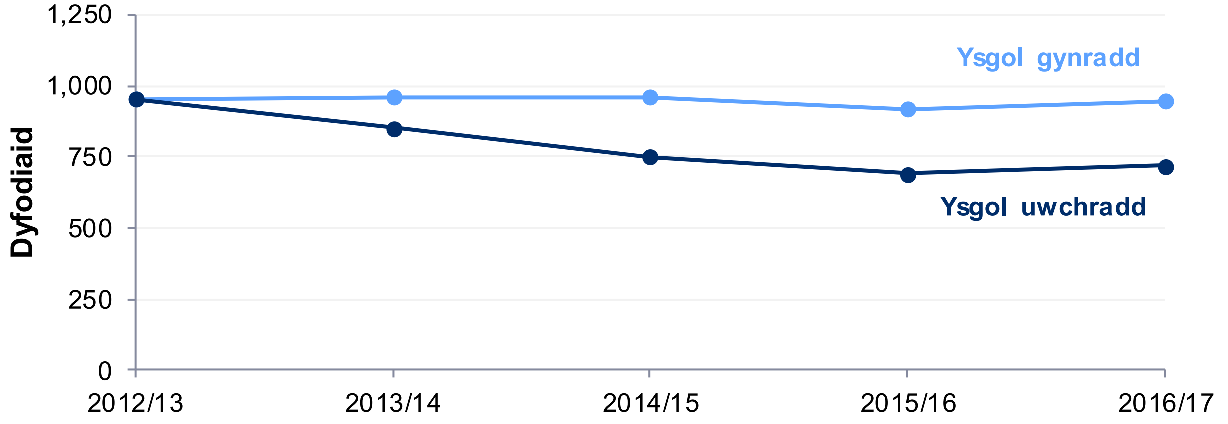

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Yn wahanol i fyfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, bu cynnydd yn nifer y myfyrwyr o Gymru a ddechreuodd ar gyrsiau yn y Deyrnas Unedig ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd yn 2016/17
- Roedd ychydig o ostyngiad y niferoedd myfyrwyr o Gymru a Lloegr a oedd yn dechrau ar gyrsiau yng Nghymru ond roedd cynnydd yn nifer y myfyrwyr o Gymru yn astudio AGA yn Lloegr.

Tabl C.1: Lefel ysgol a gwlad astudio myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU

	Gwlad astudio	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Ysgol gynradd	Cymru	660	680	665	640	630
	Lloegr	295	280	295	280	315
	Pob Gwlad Astudio (a)	955	960	960	920	945
Ysgol uwchradd	Cymru	765	690	585	510	470
	Lloegr	190	160	165	180	245
	Pob Gwlad Astudio (a)	955	850	750	690	720
	Cyfanswm (a)	1,915	1,810	1,715	1,610	1,670

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yng Ngogledd Iwerddon neu'r Alban wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

[Gweler y data]

- Gostyngodd nifer y myfyrwyr newydd o Gymru a oedd yn hyfforddi'n athrawon ysgol uwchradd 34% dros 4 mlynedd yn achos y rhai a oedd yn astudio yng Nghymru, ond dim ond 11% oedd y gostyngiad yn achos y rhai a oedd yn astudio yn Lloegr.

- Roedd tua hanner nifer y myfyrwyr o Gymru yn dechrau ar gyrsiau hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yn Lloegr o gymharu â Chymru. Pedair blynedd yn ôl, chwarter oedd y ganran hon. Nid yw hyn yn awgrymu, fodd bynnag, y bydd prinder athrawon yng Nghymru. Yn ôl dadansoddiadau a wnaed, mae athrawon dan hyfforddiant yn debygol o ddychwelyd i'w rhanbarthau cartref ar ôl cwblhau eu cyrsiau hyfforddi.

  Cafwyd cynnydd dros y 4 mlynedd ddiwethaf yn nifer y myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn Lloegr. Astudiodd 3 o bob 10 o'r myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf o Gymru yn Lloegr yn 2016/17, sef cynnydd o 2 o bob 10 yn 2012/13

Tabl C.2: Rhanbarth cartref a gwlad astudio myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU, 2016/17

	Gwlad astudio		
Rhanbarth cartref	Cymru	Lloegr	Cyfanswm
Gogledd Cymru	200	205	410
De orllewin a Chanolbarth Cymru	375	115	495
Canol De Cymru	340	125	465
De Ddwyrain Cymru	185	115	300
Pob rhanbarth (a)	1,105	560	1,670

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yng Ngogledd Iwerddon neu'r Alban wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

[Gweler y data]

- Roedd hanner y myfyrwyr AGA newydd o Ogledd Cymru yn astudio yn Lloegr. Yn y rhanbarth â'r ganran uchaf ond un, sef y De Ddwyrain, dim ond tua 1 o bob 3 o'r myfyrwyr AGA a oedd yn astudio yn Lloegr.

- Canolbarth a De Orllewin Cymru a anfonodd y gyfran isaf o fyfyrwyr AGA newydd i Loegr, sef 1 o bob 4. Mae Canolbarth a De Orllewin Cymru yn cynnwys Powys, Ceredigion, Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Abertawe a Chastell-nedd Port Talbot.

Adran D: Myfyrwyr cymwysedig o Gymru sy'n astudio yn y DU

Mae Adran B yn rhoi gwybodaeth am ddiffiniad 'myfyrwyr cymwysedig'. Mae Adran C yn cyflwyno gwybodaeth gefndir am fyfyrwyr o Gymru.

Tabl D.1: Lefel ysgol a gwlad astudio myfyrwyr cymwysedig o Gymru ar gyrsiau AGA yn y DU (r)

	Gwlad astudio	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Ysgol gynradd	Cymru	585	580	545	560	580
	Lloegr	200	215	300	245	255
	Pob Gwlad Astudio (a)	785	800	840	805	835
Ysgol uwchradd	Cymru	640	610	535	425	430
	Lloegr	160	155	150	160	200
	Pob Gwlad Astudio (a)	800	765	685	585	630
	Cyfanswm (a)	1,585	1,565	1,530	1,390	1,465

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yng Ngogledd Iwerddon neu'r Alban wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

(r) Diwygiwyd y ffigurau yn y tabl hwn i ddileu nifer fach o fyfyrwyr a gofnodwyd yn anghywir wrth iddynt ennill SAC

[Gweler y data]

- Roedd cynnydd yn nifer y bobl o Gymru a gafodd Statws Athro Cymwysedig yn 2016/17 am y tro cyntaf ers dros 5 mlynedd. Y prif reswm am hyn oedd y cynnydd yn nifer y bobl o Gymru a wnaeth gymhwyso yn Lloegr, ar lefel ysgol gynradd ac ar lefel ysgol uwchradd.

Siart D.2: Dosbarth gradd myfyrwyr cymwysedig o Gymru nad oeddent yn gwneud TAR ac a oedd ar gyrsiau AGA yn y DU yn 2016/17

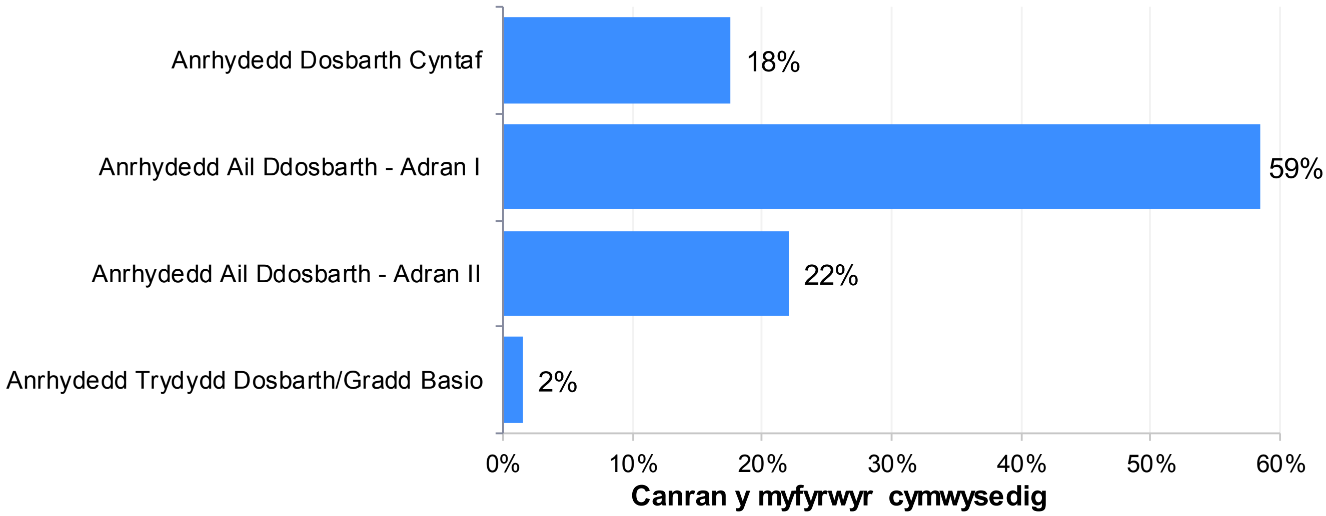

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Roedd tua 1 o bob 5 myfyrwyr cymwysedig o Gymru Anrhydedd Dosbarth Cyntaf. Mae hyn ychydig yn uwch nag yn achos myfyrwyr cymwysedig o brifysgolion Cymru.
- Cafodd 1 o bob 6 o fyfyrwyr cymwysedig o Gymru Anrhydedd Ail Ddosbarth Uwch (2-1).

Adran E: Pynciau

Mae myfyrwyr sy'n hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yn dewis pwnc i arbenigo ynddo. Mae Tabl E.1 yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn astudio cyrsiau AGA yng Nghymru. Mae Tabl E.2 yn ymwneud â myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio cyrsiau AGA ledled y DU. Mae pynciau'n cael eu mesur ar sail Cyfwerth â Pherson Llawn. Petai cwrs AGA myfyriwr yn canolbwyntio ar fathemateg hanner yr amser ac ar ffiseg am yr hanner arall, felly, byddai'r ffigurau'n ymddangos fel myfyrwyr 0.5 mathemateg a 0.5 ffiseg.

Yn Adran F mae golwg ar ddewisiadau pynciau pobl a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg, ac yn Adran G mae golwg ar y rhaniad rhwng y rhywiau mewn pynciau.

Tabl E.1: Pwnc myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru, 2016/17

	2016/17
Cyfanswm Gwyddoniaeth	90
Bioleg	35
Cemeg	30
Ffiseg	20
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5
Mathemateg	65
Saesneg	65
Addysg Gorfforol	60
Hanes	50
Cymraeg	35
Ieithoedd Modern	35
Dylunio a Thechnoleg	30
Daearyddiaeth	25
Addysg Grefyddol	25
Systemau Gwybodaeth	20
Astudiaethau Busnes	15
Drama	15
Celf	10
Cerddoriaeth	10
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	545

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

Gwyddoniaeth, Mathemateg, a Saesneg oedd y pynciau mwyaf cyffredin i bobl a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yng Nghymru.

Er mai Gwyddoniaeth oedd y grŵp pynciau mwyaf cyffredin ar y cyfan, yn unigol roedd Ffiseg, Cemeg, a Gwyddoniaeth Gyffredinol i gyd yn yr hanner is o bynciau a oedd yn cael eu hastudio.

Roedd tua 2 o bob 5 o'r myfyrwyr newydd a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yng Nghymru yn astudio pwnc STEM – sef Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, neu TG.

[Gweler y data]

Tabl E.2: Pwnc myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yn y DU, 2016/17

	Gwlad astudio		
	Cymru	Lloegr	Cyfanswm (a)
Cyfanswm Gwyddoniaeth	75	40	110
Bioleg	30	15	45
Ffiseg	15	15	30
Cemeg	20	10	30
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5	*	5
Mathemateg	60	35	95
Saesneg	55	20	75
Addysg Gorfforol	45	20	65
Hanes	40	20	60
Ieithoedd Modern	30	25	50
Daearyddiaeth	25	25	50
Addysg Grefyddol	25	15	40
Cymraeg	35	*	35
Dylunio a Thechnoleg	30	5	35
Drama	15	10	20
Celf	10	10	20
Systemau Gwybodaeth	15	5	20
Astudiaethau Busnes	10	5	15
Cerddoriaeth	10	5	15
Astudiaethau Cymdeithasol	*	5	5
Cyfanswm Ysgol Uwchradd (b)	470	245	720

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yng Ngogledd Iwerddon neu'r Alban wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.
(b) Mae niferoedd bychan o fyfyrwyr ar bynciau eraill wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

[Gweler y data]

- Yn achos myfyrwyr o Gymru, Gwyddoniaeth, Mathemateg, a Saesneg oedd y pynciau mwyaf poblogaidd, yn yr un modd ag yr oeddent i fyfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru.
- Ymysg y myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn Lloegr, mae Mathemateg wedi bod gryn dipyn yn fwy cyffredin na Saesneg. Ymysg y myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, roedd Mathemateg a Saesneg mor gyffredin â'i gilydd.

Adran F: y Gymraeg

Mae myfyriwr yr ystyrir ei fod yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg naill ai'n gwneud cwrs sy'n arwain at dystysgrif ar gyfer addysg ddwyieithog, neu gwrs sydd wedi'i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Yn ymarferol, gall siaradwyr Cymraeg fynd yn eu blaen i addysgu yn y Gymraeg p'un ai a oedd eu cwrs wedi'i ddynodi'n benodol at y diben hwnnw ai peidio.

Siart F.1: Myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg

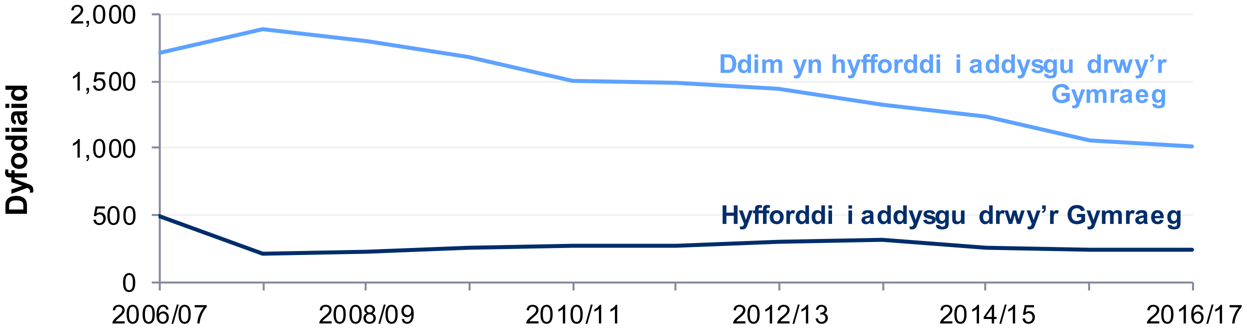

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Ni fu nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg yn gostwng yn gyson dros y 10 mlynedd diwethaf, yn wahanol i nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn y Saesneg yn unig.
- Roedd 10%(r) yn fwy o fyfyrwyr yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg yn 2016/17 na yn 2007/08, ond mae'r nifer wedi gostwng ychydig yn ystod y 3 blynedd diwethaf.
- Mae nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn Saesneg yn unig wedi bron haneru yn ystod yr un cyfnod o amser, ac roedd yn 1,010 yn 2016/17.

Tabl F.1: Myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg a lefel ysgol

	Lefel ysgol	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Gallu addysgu yn Gymraeg	Ysgol gynradd	195	180	135	150	145
	Ysgol uwchradd	105	140	120	95	90
	Pob lefel	305	320	255	245	235
Ddim yn gallu addysgu yn Gymraeg	Pob lefel	1,440	1,330	1,245	1,065	1,010

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Roedd tua 1 o bob 4 o'r myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru ar gyrsiau a oedd yn eu galluogi i addysgu yn y Gymraeg, yn 2016/17.

(r) Diwygiedig 7 Medi 2018

Tabl F.2: Pwnc myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg, 2016/17

	Ddim yn gallu addysgu yn Gymraeg	Gallu addysgu yn Gymraeg
Cyfanswm Gwyddoniaeth	85	10
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5	*
Bioleg	30	5
Cemeg	30	5
Ffiseg	15	*
Mathemateg	60	5
Dylunio a Thechnoleg	30	*
Systemau Gwybodaeth	20	*
Celf	10	*
Astudiaethau Busnes	15	*
Drama	15	5
Saesneg	65	*
Daearyddiaeth	25	5
Hanes	45	5
Ieithoedd Modern	20	15
Cerddoriaeth	10	*
Addysg Gorfforol	45	10
Addysg Grefyddol	20	*
Cymraeg	*	35
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	455	90

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Roedd pob myfyriwr a oedd yn hyfforddi i addysgu Gymraeg fel pwnc hefyd ar gwrs a oedd yn ei alluogi i addysgu'n ddwyieithog.
- Roedd chwarter o'r myfyrwyr newydd a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg wedi dewis pwnc STEM – sef cyfran is na chyfran y rhai a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Saesneg yn unig. Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, a TG yw'r pynciau STEM.

Tabl F.3: Nifer y myfyrwyr sy'n cofnodi eu gallu i siarad Cymraeg sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg, 2016/17

	Siaradwr Cymraeg rhugl	Ddim yn siaradwr Cymraeg rhugl (a)	Pob Myfyrwyr (a)
Hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg	220	15	235
Ddim yn hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg	130	840	1,010
Pob Myfyrwyr	350	855	1,245

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

a) 'Ddim yn siaradwr Cymraeg rhugl' yn cynnwys myfyrwyr sy'n siarad Cymraeg ond nad ydynt yn ystyried eu hunain yn rhugl. Mae'r rhai sydd â gallu Cymraeg anhysbys wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

[Gweler y data]

O'r rhai a oedd yn siarad Cymraeg yn rhugl, dechreuodd dwy ran o dair gyrsiau eu hyfforddi i addysgu yn Gymraeg. Fodd bynnag, nid oedd y drydedd arall a oedd yn rhugl yn hyfforddi i addysgu yn Gymraeg

Siart F.2: Cyfran o ddyfodiaid yng Nghymru sy'n siaradwyr Cymraeg rhugl neu hyfforddiant i addysgu yn y Gymraeg, 2016/17

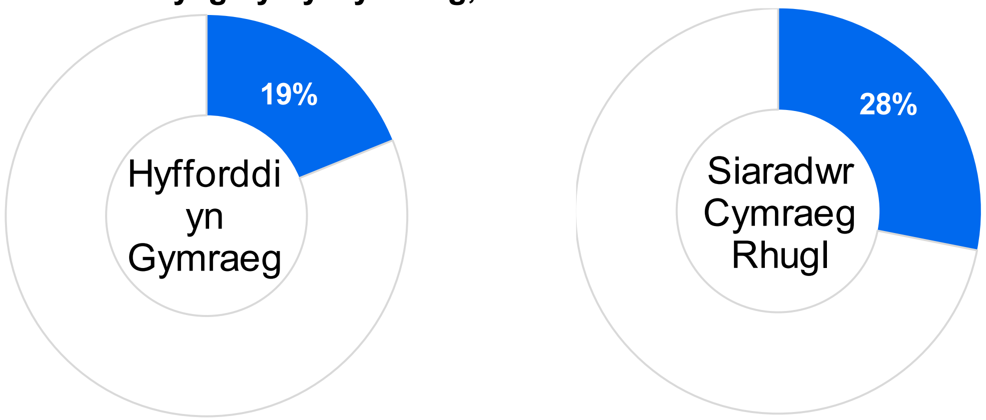

[Gweler y data]

- O'r myfyrwyr cychwynodd ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn 2016/17, mae tua 1 o bob 5 myfyriwr ar gyrsiau sy'n eu hyfforddi i addysgu yn Gymraeg tra bod mwy na chwarter o fyfyrwyr yn cofnodi eu bod yn rhugl yn y Gymraeg.

Tabl F.4: Nifer y myfyrwyr sy’n cofnodi eu gallu i siarad Cymraeg, a eu gallu i addysgu yn y Gymraeg sy’n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl lefel ysgol

	Lefel Ysgol	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Hyfforddi i addysgu drwy’r Gymraeg	Ysgol Gynradd	390	360	270	300	290
	Ysgol Uwchradd	210	280	240	190	180
	Pob Lefel Ysgol	610	640	510	490	470
Siaradwr Cymraeg rhugl	Ysgol Gynradd	480	450	375	395	440
	Ysgol Uwchradd	355	320	330	265	260
	Pob Lefel Ysgol	830	760	700	665	700

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Mae nifer y myfyrwyr sy’n dechrau hyfforddiant i addysgu yn Gymraeg wedi gostwng ar lefel ysgol gynradd ac ar lefel ysgol uwchradd ers 2012/13. Mae'r rhan fwyaf o'r gostyngiad hwn wedi bod ar lefel yr ysgol gynradd.
- Mae nifer yr myfyrwyr a dywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg yn rhugl hefyd wedi gostwng ar lefel ysgol gynradd ac ar lefel ysgol uwchradd ers 2012/13. Mae'r rhan fwyaf o'r gostyngiad hwn wedi bod ar lefel ysgol uwchradd.

Adran G: Demograffeg

Mae'r holl ddata ynglŷn â demograffeg a ddangosir yma yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, ond mae data demograffig ynglŷn â myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn y DU ar gael ar StatsCymru.

Rhywedd

Siart G.1: Cyfran y myfyrwyr gwrywaidd a benywaidd sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl lefel ysgol, 2016/17

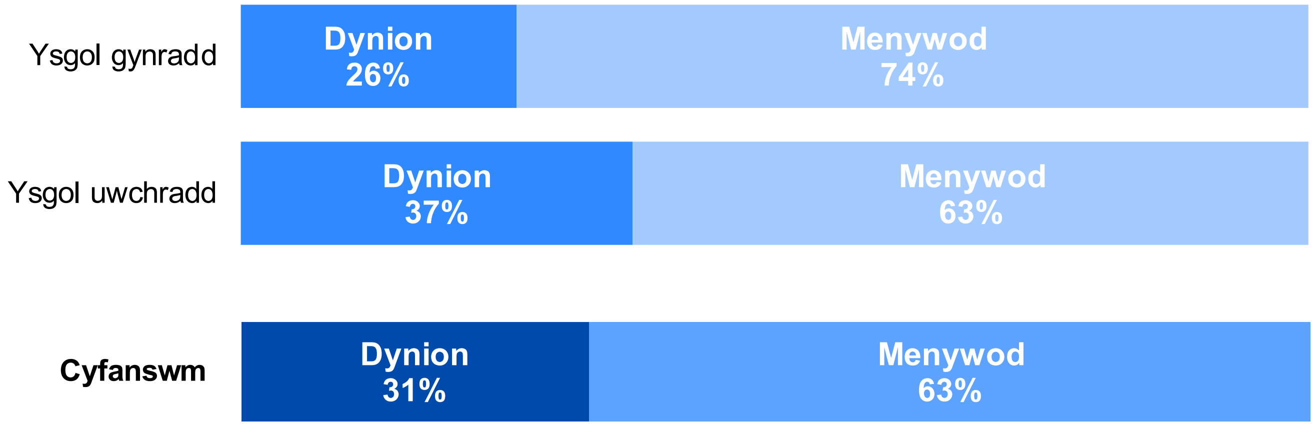

Source: HESA Student Record

[Gweler y data]

Tabl G.1: Rhywedd a lefel ysgol myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2016/17

	Dynion	Menywod	Pobl
Ysgol gynradd	175	520	700
Ysgol uwchradd	205	345	545
Cyfanswm (a)	380	865	1,245

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae cyfanswm y personau'n cynnwys y rheini o ryw amhenodol ac yn anhysbys, ac mae'n cynnwys y rheini a gategoreiddiwyd fel 'Arall'

[Gweler y data]

- Roedd fwy na dwywaith cynifer o fenywod ag o ddynion yn dechrau hyfforddi i fod yn athrawon yn 2016/17 ar lefel ysgol gynradd ac mewn cyfanswm.
- Dechreuodd 54% o'r gwrywod gyrsiau i ddod yn athrawon ysgol uwchradd lle dechreuodd 60% o'r menywod gyrsiau i ddod yn athrawon ysgol gynradd.

Tabl G.2: Pwnc a rhywedd myfyrwyr sy’n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru, 2016/17

	Menywod	Dynion
Cyfanswm Gwyddoniaeth	50	45
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5	*
Bioleg	20	15
Cemeg	20	15
Ffiseg	5	15
Mathemateg	45	25
Dylunio a Thechnoleg	25	5
Systemau Gwybodaeth	5	10
Celf	10	*
Astudiaethau Busnes	10	5
Drama	15	5
Saesneg	45	15
Daearyddiaeth	10	15
Hanes	30	20
Ieithoedd Modern	25	10
Cerddoriaeth	5	10
Addysg Gorfforol	25	30
Addysg Grefyddol	20	5
Cymraeg	30	5
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	345	205

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Dim ond ym mhynciau Ffiseg, Systemau Gwybodaeth, Daearyddiaeth, Addysg Gorfforol a Cherddoriaeth y dechreuodd mwy o fyfyrwyr gwrywaidd nag o fyfyrwyr benywaidd sy’n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yn 2016/17.
- Cafwyd mwy o fyfyrwyr STEM benywaidd nag o rai gwrywaidd – Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, a TG yw’r pynciau STEM.

Oedran

Siart G.3: Oedran myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl y math o radd, 2016/17

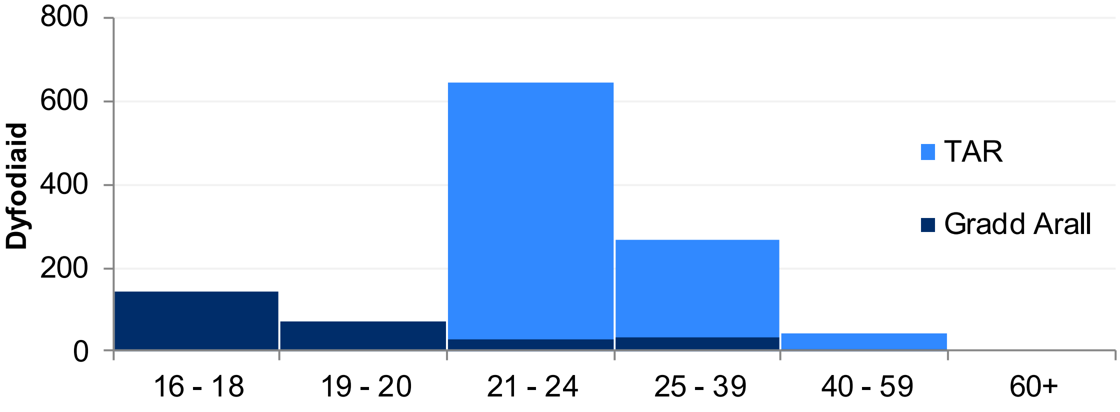

[Gweler y data]

- Roedd y myfyrwyr a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ar gyrsiau nad ydynt yn gyrsiau TAR yn iau na'r myfyrwyr a oedd yn gwneud TAR.
- Roedd 7 o bob 10 o'r myfyrwyr TAR blwyddyn gyntaf yng Nghymru rhwng 21 a 24 oed.

Ethnigrwydd

Siart G.4: Ethnigrwydd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2016/17

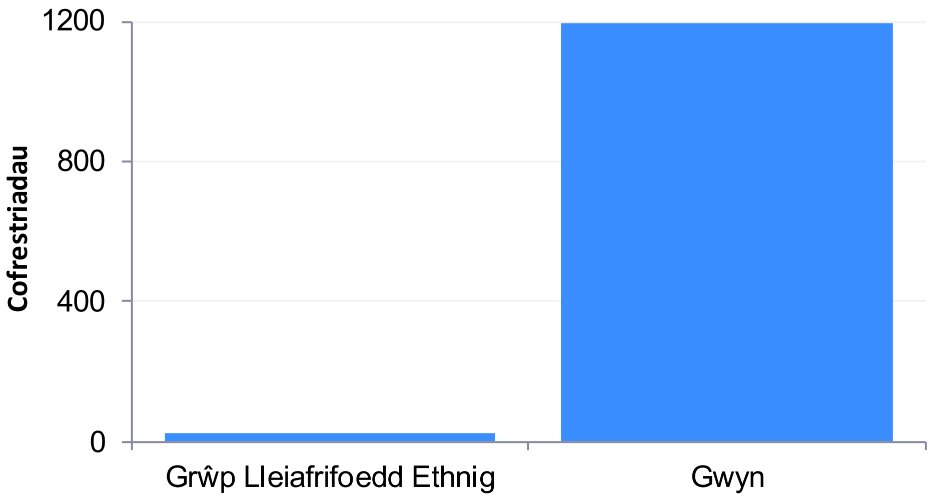

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data]

- Dechreuodd llai na 30 o bobl nad ydynt yn wyn hyfforddi i fod yn athro yng Nghymru yn 2016/17.
- Roedd 2% o'r myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru yn unigolion nad ydynt yn wyn yn 2016/17. Yn ôl y cyfrifiad, roedd 4% o boblogaeth Cymru yn 2011 yn unigolion nad ydynt yn wyn[1].

[1] 2011 Census: Key Statistics for Wales, March 2011

Anabledd

Tabl G.5: Anabledd ymysg myfyrwyr sy’n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2016/17 (a)

		2016/17
Anabledd hysbys	Anhawster dysgu penodol e.e. dyslecsia	55
	Dall/rhannol ddall	*
	Byddar/nam ar y clyw	5
	Nam corfforol / problemau symudedd	*
	Cyflwr iechyd meddwl e.e. iselder	15
	Nam cymdeithasol / cyfathrebu e.e. anhwylder sbectrwm awtistig	*
	Salwch / cyflwr iechyd hirdymor e.e. diabetes, canser	20
	Anableddau lluosog	5
	Anabledd arall nad yw wedi ei restru	10
	Cyfanswm yr anableddau hysbys	105
Dim anabledd hysbys		1,135

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Caiff anableddau eu hunangofnodi ac felly mae'n bosibl nad yw’n cynnwys pawb sydd ag anabledd penodol.

[Gweler y data]

- Roedd 9% o’r myfyrwyr AGA newydd â rhyw fath o anabledd hysbys.
- Roedd hanner y myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf a oedd ag anabledd hysbys yng nghategori “Anhawster Dysgu Penodol” – mae dyslecsia’n gyflwr sydd yn y categori hwn.

Methodoleg

Nodiadau pwysig ynghylch sut y cyfrifwyd yr ystadegau. Mae gwybodaeth fwy manwl am y termau a ddefnyddir yn y bwletin hwn ar gael yn yr adran Ddiffiniadau.

Ffynhonnell y data

Daw mwyafrif y data yn y bwletin hwn o Gofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA).

Mae crynodeb o'r broses o gasglu data Myfyrwyr ar gyfer 2016/17, sy'n cwmpasu amserlenni, dilysu a rheolau busnes a phrosesau gwirio ar gael ar wefan HESA.

Cwmpas

Mae'r bwletin hwn yn darparu gwybodaeth am gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA) sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig (SAC) a ddarperir drwy sefydliadau addysg uwch.

Mae'r ystadegau'n cwmpasu'r myfyrwyr sy'n rhan o boblogaeth gofrestru safonol Addysg Uwch HESA, neu ei phoblogaeth cymwysterau a enillwyd mewn Addysg Uwch, yn unig. Mae rhagor o wybodaeth am y poblogaethau hyn ar gael yn y diffiniadau o fyfyrwyr ar wefan HESA.

Mae llwybrau eraill ar sail cyflogaeth i ennill SAC, ond nid yw'r rhain wedi'u cwmpasu gan y bwletin hwn.

Myfyrwyr

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'gofrestriadau myfyrwyr'. Cyfrif yw hwn o bob cofrestriad ar gyfer cwrs AGA. Mewn achosion prin pan oedd myfyriwr wedi cofrestru ar ddau wahanol gwrs AGA yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Dyfodiaid/myfyrwyr sy'n dechrau gyrsiau AGA

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr sy'n dechrau gyrsiau AGA' neu 'dyfodiaid' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at gofrestriadau myfyrwyr ar flwyddyn gyntaf cwrs ITE.

Myfyrwyr cymwysedig

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr cymwysedig' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'y cymwysterau a enillwyd'. Mewn achosion prin pan gafodd myfyriwr ddau wahanol gymhwyster AGA yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Pynciau

Mae pynciau'n cael eu mesur ar sail Cyfwerth â Pherson Llawn. Petai cwrs AGA myfyriwr yn canolbwyntio ar fathemateg hanner yr amser ac ar ffiseg am yr hanner arall, felly, byddai'r ffigurau'n ymddangos fel myfyrwyr 0.5 mathemateg a 0.5 ffiseg.

Newidiadau i’r fethodoleg

Ers blwyddyn academaidd 2013/14, bu newidiadau sylweddol i’r dull o adnabod myfyrwyr AGA. Bydd y newidiadau’n arwain at niferoedd mwy cyson.

Ers 2013/14, mae cyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon wedi’u hadnabod â nod ‘Cwrs Hyfforddi Athrawon’ [*Teacher Training Course*] yn nata HESA. Nodir yn benodol fod y cyrsiau sydd wedi’u cynnwys yn arwain at SAC, yn ddarpariaeth hyblyg a ariennir gan y Coleg Cenedlaethol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth (NCTL) (HCA), neu’n Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar. Nid yw cyrsiau sy’n arwain at Gymhwyster Athro Addysg Bellach neu Gymhwyster Addysgu Nyrsio a Bydwreigiaeth, ond nid SAC, wedi’u cynnwys.

Ers 2013/14, mae myfyrwyr y Brifysgol Agored sy’n hanu o Gymru wedi’u hadnabod â nod Rhanbarth y Domisil [*Region of Domicile*] yn nata HESA. Cyn hynny, roeddent yn cael eu hadnabod â’u nod campws Prifysgol Agored.

Y strategaeth ynglŷn â thalgrynnu

Mae’r dull o gyflwyno ffigurau yn y Bwletin Ystadegol hwn yn dilyn egwyddorion strategaeth dalgrynnu HESA. Bwriedir i’r strategaeth atal achosion o ddatgelu gwybodaeth bersonol am unrhyw unigolyn. Yn y strategaeth hon, caiff pob rhif ei dalgrynnu i’r 5 agosaf. Dyma grynodeb o’r strategaeth:

- Mae 0, 1, 2 yn cael eu talgrynnu i 0 a’u cynrychioli â ‘*’.
- Mae pob rhif arall yn cael ei dalgrynnu i’r lluosrif o 5 agosaf.

Mae cyfansymiau hefyd yn destun y fethodoleg dalgrynnu hon; o ganlyniad, efallai na fydd cyfanswm y rhifau ym mhob rhes neu golofn yn cyfateb yn union i’r cyfanswm a ddangosir. Mae’r canrannau wedi’u cyfrifo gan ddefnyddio niferoedd crai manwl. Caiff canrannau llai na 0.5 y cant eu cynrychioli â ‘-’.

Diffiniadau

Y gallu/hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg

Ystyrir bod myfyrwyr yn rhai ‘hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg’ os ydynt yn cymryd rhan mewn cwrs sydd naill ai’n arwain at dystysgrif ffurfiol o addysg ddwyieithog, neu nad yw’n arwain at dystysgrif, ond sydd wedi’i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu yn y Gymraeg.

Oedran

Oedran myfyriwr ar 31 Awst 2015.

Gwlad astudio

Mae’r wlad astudio wedi’i seilio ar gyfeiriad canolfan weinyddol y Sefydliad Addysg Uwch yr aethpwyd iddo. Lloegr fyddai’r wlad astudio i ddysgwr o bell a oedd yn gwneud cwrs mewn prifysgol yn Lloegr.

Dosbarth gradd

Y cymhwyster a gafwyd ar ddiwedd cwrs AGA. Nid yw dosbarthiadau gradd yn berthnasol i’r Dystysgrif Addysg i Raddedigion (TAR).

Y math o radd

Mae TAR yn cynnwys Tystysgrif Addysg i Raddedigion, Tystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion, a’r Diploma Proffesiynol mewn Addysg. Cymhwyster lefel gradd Meistr yw’r Dystysgrif Addysg i Raddedigion, ond **nid** yw’r Dystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion yn gymhwyster lefel gradd Meistr. Mewn rhai achosion, gallai myfyriwr ddechrau astudio cwrs ôl-raddedig, ond gadael â chymhwyster israddedig.

Mae mwyafrif y cyrsiau ‘Gradd Arall’ ar lefel gradd Baglor, gan gynnwys elfen addysgu sy’n arwain at Statws Athro Cymwysedig.

Anabledd

Ers 2010/11, bu HESA yn gosod anableddau mewn categorïau gan ddefnyddio fersiwn o’r ffrâm codio a luniwyd gan y Comisiwn Hawliau Anabledd. Mae wedi’i seilio ar hunanasesiad myfyriwr, ac nid oes rhaid i fyfyrwyr roi gwybod am anabledd. Yn achos myfyrwyr sy’n parhau, pan nad oedd y wybodaeth yn hysbys eisoes, gall sefydliadau nodi na cheisiwyd gwybodaeth am anabledd myfyriwr. O ganlyniad, efallai nad yw’r ffigurau ynglŷn ag anabledd yn cwmpasu pob myfyriwr sydd ag anabledd.

Ethnigrwydd

Mae ethnigrwydd wedi’i seilio ar hunanasesiad myfyriwr.

Myfyrwyr blwyddyn gyntaf

Myfyriwr a ddechreuodd ei gwrs y flwyddyn honno.

Rhywedd

Mae rhyweddau eraill wedi’u cynnwys yn y cyfansymiau.

Gwlad gartref

Mae 'gwlad gartref' yn cyfeirio at gyfeiriad parhaol (domisil) myfyriwr **cyn** dechrau'r cwrs. Mae myfyrwyr o Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw wedi'u cynnwys yn "DU, anhysbys", er mwyn cyd-fynd ag ystadegau Addysg Uwch eraill.

Rhanbarth cartref

Mae 'rhanbarth cartref' yn cyfeirio at gyfeiriad parhaol (domisil) myfyriwr **cyn** dechrau'r cwrs. Mae'r rhanbarthau wedi'u seilio ar y pedwar Consortiwm Rhanbarthol ym maes addysg, sef:

- Y Gogledd – GwE – Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Wrecsam
- Y Canolbarth a'r De Orllewin – ERW – Powys, Ceredigion, Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Abertawe, Castell-nedd Port Talbot
- Canolbarth y De – Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De – Pen-y-bont ar Ogwr, Bro Morgannwg, Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Merthyr Tudful
- Y De Ddwyrain – Gwasanaeth Cyflawni Addysg De Ddwyrain Cymru – Caerffili, Blaenau Gwent, Torfaen, Sir Fynwy, Casnewydd

Mae rhagor o wybodaeth am y Consortia Rhanbarthol ar gael ar wefan Llywodraethwyr Cymru.

Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA)

Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) neu Hyfforddiant ac Addysg Gychwynnol Athrawon (HAGA) oedd hen enwau Addysg Gychwynnol i Athrawon. Mae'n cwmpasu pob llwybr y bydd rhywun yn ei ddilyn i ddod yn athro – gan ennill Statws Athro Cymwysedig. Mae'r bwletin hwn yn cwmpasu pobl sy'n dod yn athrawon drwy gyrsiau Addysg Uwch ffurfiol.

Statws Athro Cymwysedig (SAC)

Rhaid bod â Statws Athro Cymwysedig er mwyn addysgu mewn ysgol yng Nghymru. Mae SAC yng Nghymru yn wahanol i SAC yn Lloegr neu gofrestr y Cyngor Addysgu Cyffredinol yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban.

Myfyrwyr cymwysedig

Mae 'myfyrwyr cymwysedig' yn cyfeirio at gyfanswm y cymwysterau yn y bwletin hwn drwyddo draw. Mae rhagor o wybodaeth am y gwahaniaeth rhwng 'myfyrwyr cymwysedig' a 'chymwysterau' ar gael yn yr adran fethodoleg.

Lefel ysgol

Mae 'lefel ysgol' yn nodi a yw'r cwrs yn canolbwyntio ar hyfforddi athrawon ysgol gynradd neu uwchradd. Yn aml, gelwir hyn yn 'gyfnod ysgol'. Pan fydd athro wedi cymhwyso, efallai y bydd yn addysgu ystod oedrannau wahanol i'r un y bu'n hyfforddi ar ei chyfer i gychwyn.

Mae rhai cyrsiau'n cwmpasu ystod oedran ehangach; yn yr achosion hynny, maent wedi'u categoreiddio yn ôl yr oedran hynaf y maent yn ei gwmpasu. Mae athrawon Blynyddoedd Cynnar wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau, ond nid yn 'Cynradd' neu 'Uwchradd'.

Myfyrwyr

Mae 'Myfyrwyr' yn cyfeirio at gofrestriadau myfyrwyr yn y bwletin hwn drwyddo draw. Mae rhagor o wybodaeth am y gwahaniaeth rhwng 'myfyrwyr' a 'chofrestriadau myfyrwyr' ar gael yn yr adran fethodoleg.

Myfyrwyr yng Nghymru

Ystyr 'Myfyrwyr yng Nghymru' yw'r rhai sy'n hyfforddi mewn Sefydliad Addysg Uwch yng Nghymru a phobl sy'n byw yng Nghymru ac sy'n hyfforddi yn y Brifysgol Agored (pan fo hynny'n bosibl).

Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU

Ystyr 'Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU' yw'r rhai yr oedd eu cyfeiriad parhaol (domisil) yng Nghymru cyn y cwrs ac sydd bellach yn dysgu mewn Sefydliad Addysg Uwch yn y DU, naill ai yng Nghymru neu yn rhywle arall. Bydd llawer o'r 'Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU' hefyd yn 'Fyfyrwyr yng Nghymru'.

Pwnc

Gall myfyrwyr ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd arbenigo mewn pwnc. Mae'r pynciau hyn wedi'u grwpio i'r categorïau a ddarperir.

Blwyddyn

Blynyddoedd academaidd yw'r blynyddoedd y cyfeirir atynt, o 1 Awst i 31 Gorffennaf.

Gwybodaeth allweddol am ansawdd

Mae'r adran hon yn darparu crynodeb o wybodaeth am yr allbwn hwn yn ôl pum dimensiwn o ansawdd, sef: Perthnasedd, Cywirdeb, Amseroldeb a Phrydlondeb, Hygyrchedd ac Eglurder, a Chymaroldeb. Mae HESA (sef ffynhonnell y data) yn cyhoeddi Ystadegau Gwladol ei hun ac mae'n rhoi manylion am ansawdd ei data ar ei gwefan.

Perthnasedd

Defnyddir yr ystadegau yn y bwletin hwn y tu mewn i Lywodraeth Cymru a'r tu allan iddi er mwyn monitro tueddiadau mewn darpariaeth AGA yn Sefydliadau Addysg Uwch Cymru ac i fonitro darpariaeth ledled y DU ar gyfer myfyrwyr sy'n hanu o Gymru. Dyma rai o'r prif ddefnyddwyr:

- Gweinidogion a Gwasanaeth Ymchwil yr Aelodau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru;
- Swyddogion yn Llywodraeth Cymru;
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC);
- Sefydliadau Addysg Uwch a chyrff cynrychiadol;
- Myfyrwyr, ymchwilwyr ac academyddion;
- Dinasyddion unigol, cwmnïau preifat, a'r cyfryngau;

Defnyddir yr ystadegau hyn mewn amrywiaeth o ffyrdd. Dyma rai enghreifftiau o'r rhain:

- Cyngor i Weinidogion;
- Llywio'r broses o wneud penderfyniadau ar bolisïau addysg yng Nghymru;
- Helpu i fodelu'r cyflenwad a'r galw yn y dyfodol o ran athrawon a llywio targedau derbyn AGA.
- Rhagweld gwariant yn y dyfodol o ran cynlluniau cymorth i fyfyrwyr sy'n hanu o Gymru;

Cywirdeb

Mae'r Cofnod Myfyrwyr yn cynnwys gwybodaeth am gofrestriadau unigol, a fydd yn fwy na nifer y myfyrwyr oherwydd gall myfyriwr gofrestru ar fwy nag un rhaglen astudio. Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Nid yw myfyrwyr ôl-ddoethurol wedi'u cynnwys yng Nghofnod Myfyrwyr HESA.

Cyfrifiad blynyddol o fyfyrwyr yw'r Cofnod Myfyrwyr. Cafodd y camau a gymerwyd gan HESA i sicrhau ansawdd data eu hamlinellu yn yr adran fethodoleg.

Amseroldeb a Phrydlondeb

Casglodd HESA ddata cofrestru myfyrwyr ar gyfer blwyddyn academaidd 2015/16 rhwng mis Awst a mis Hydref 2016. Bu gwybodaeth AGA o'r cofnod myfyrwyr ar gael ers mis Ionawr 2017. Mae adeg cyhoeddi'r bwletin hwn wedi'i symud o fis Medi i fis Mehefin er mwyn adlewyrchu'r galw am y wybodaeth. Mae ymarferoldeb cyhoeddi'r bwletin ym mis Mai yn 2018 yn cael ei archwilio ar hyn o bryd.

Hygyrchedd ac eglurder

Rhoddir gwybod am y bwletin ystadegol hwn o flaen llaw ac yna caiff ei gyhoeddi ar adran Ystadegau gwefan Llywodraeth Cymru. Mae'n cael ei ategu gan dablau fwy manwl ar StatsCymru, sef gwasanaeth am ddim sy'n galluogi ymwelwyr i weld, trin, creu a lawrlwytho data.

Cymaroldeb a chydlyniaeth

Nid oes unrhyw ffigurau wedi'u cyhoeddi ar gyfer blwyddyn academaidd 2014/15 ar gyfer gwledydd eraill y DU y gellir eu cymharu'n uniongyrchol â ffigurau yn y bwletin hwn.

Mae HESA yn cyhoeddi adroddiad sy'n defnyddio dull gwahanol i'r bwletin hwn, ond sy'n peri bod modd cymharu hyfforddiant athrawon mewn addysg uwch yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn uniongyrchol. Ceir hefyd gyhoeddiadau sy'n cwmpasu AGA o bob un o wledydd y DU mewn cysylltiad â'u polisïau a'u targedau eu hunain (gweler Cyhoeddiadau cysylltiedig, isod).

Cyhoeddiadau cysylltiedig

Ystadegau Addysg Uwch ar gyfer y DU (HESA)

Cyfres o dablau sy'n edrych yn eang ar niferoedd myfyrwyr yn sefydliadau'r DU, gan gynnwys un tabl sy'n cymharu cymwysterau a chofrestriadau AGA ar draws pob un o bedair gwlad y DU.

Ceisiadau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon ar Ddiwedd Cylch 2016 (UCAS)

Dau adroddiad sy'n archwilio ystadegau ynglŷn ag ymgeiswyr a cheisiadau ar gyfer cyrsiau AGA yng Nghymru a Lloegr

Myfyrwyr mewn Sefydliadau Addysg Uwch (Llywodraeth Cymru/HESA)

Adroddiad blynyddol sy'n rhoi manylion ynghylch cofrestriadau a chymwysterau myfyrwyr.

Cyrchfannau Ymadawyr Addysg Uwch yn y DU (Llywodraeth Cymru/HESA)

Adroddiad blynyddol sy'n cyflwyno data yn ôl gweithgaredd a lleoliad ynghylch ymadawyr addysg uwch â gradd.

Ystadegau am y Gweithlu Addysg (Cyngor y Gweithlu Addysg)

Ystadegau ynglŷn â phobl sydd wedi'u cofrestru i addysgu mewn ysgolion/sefydliadau addysg bellach yng Nghymru.

Ystadegau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (CCAUC)

Ystadegau cryno gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ynghylch niferoedd, nodweddion, a chymwysterau myfyrwyr AGA.

Cyfrifiad Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (Adran Addysg Llywodraeth y DU)

Adroddiad sy'n darparu gwybodaeth dros dro ynghylch ffigurau recriwtio HCA yn Lloegr, gan gynnwys cymariaethau rhwng derbyniadau cynnar i gyrsiau HCA a thargedau hyfforddiant athrawon yn Lloegr.

Proffiliau perfformiad hyfforddiant cychwynnol athrawon ar gyfer y flwyddyn academaidd (Adran Addysg Llywodraeth y DU)

Mae'r Datganiad Ystadegol Cyntaf hwn yn darparu golwg manwl ar ganlyniadau cyrsiau AGA yn Lloegr, gan gynnwys cymwysterau a statws cyflogaeth y rhai sydd wedi cwblhau, chwe mis ar ôl iddynt gymhwyso.

Taflen Wybodaeth Ystadegol: Hyfforddiant cychwynnol athrawon yn Sefydliadau Addysg Uwch Gogledd Iwerddon (Adran yr Economi – Gogledd Iwerddon)

Taflen gryno sy'n nodi manylion am gofrestriadau HCA, a'r nifer sy'n ei gwblhau, yng Ngogledd Iwerddon.

Ystadegau Cryno ynghylch Ysgolion yn yr Alban (Llywodraeth yr Alban)

Trosolwg ar ystadegau ysgolion yr Alban, gan gynnwys athrawon sydd newydd gymhwyso sy'n dechrau eu cwrs cynefino mewn ysgol yn yr Alban.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf y Gwasanaeth Ystadegau a Chofrestru 2007 ac sy'n golygu eu bod yn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau.

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu fod yr ystadegau swyddogol yn cwrdd â'r safonau uchaf o ddibynadwyaeth, ansawdd a gwerth cyhoeddus.

Dylai holl ystadegau swyddogol gydymffurfio â phob agwedd o'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Ceir eu dyfarnu fel statws Ystadegau Gwladol yn dilyn asesiad gan fraich rheoli Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig. Mae'r Awdurdod yn ystyried os ydy'r ystadegau yn cwrdd â'r safonau uchaf o gydymffurfiad â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ychwanegu i benderfyniadau a dadlau cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw i gynnal cydymffurfiad â'r safonau a ddisgwylir o Ystadegau Gwladol. Os ydym yn pryderu os yw'r ystadegau yma yn dal i gwrdd â'r safonau priodol, byddwn yn trafod hyn yn brydlon gyda'r Awdurdod. Gall statws Ystadegau Gwladol gael ei diddymu ar unrhyw bryd pan mae'r safonau uchaf heb eu cynnal, a'i ddyfarnu unwaith eto pan mae'r safonau yn cael eu hadfer.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant i Gymru, sef: Cymru sy'n fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth, iach, a chyfrifol ar lefel fyd-eang, sydd â chymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru (a) cyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol") y mae'n rhaid eu cymhwyso er mwyn mesur cynnydd tuag at gyrraedd y nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron y Cynulliad Cenedlaethol. Gosodwyd y 46 o ddangosyddion cenedlaethol ym mis Mawrth 2016.

Mae gwybodaeth am y dangosyddion, ynghyd â naratif ar gyfer pob un o'r nodau llesiant a'r wybodaeth dechnegol gysylltiedig ar gael yn adroddiad Llesiant Cymru.

Gwybodaeth bellach am Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Gallai'r ystadegau a ddefnyddir yn y datganiad hwn ategu'r dangosyddion cenedlaethol a chael eu defnyddio gan fyrddau gwasanaethau lleol mewn perthynas â'u hasesiadau llesiant a'u cynlluniau llesiant lleol.

Rhagor o fanylion

Mae'r ddogfen ar gael yn: http://llyw.cymru/statistics-and-research/initial-teacher-training/?lang=cy

Mae tablau sy'n gysylltiedig â'r bwletin hwn ac sy'n cynnwys mwy o fanylion ar gael drwy StatsCymru, sef gwasanaeth dosbarthu data rhyngweithiol Llywodraeth Cymru.

Y diweddariad nesaf

Mai 2018 (dros dro)

Rydym am gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Gallwch anfon eich sylwadau drwy e-bost i ystadegau.addysgol16@llyw.cymru

Y Drwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y Drwydded Llywodraeth Agored, fersiwn 3.0, oni nodir yn wahanol.